

Llenguatge en entorn multilingües**2012/2013**

Codi: 101732

Crèdits ECTS: 3

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Graduat en Logopèdia	828 Graduat en Logopèdia	OB	3	1

Professor de contacte

Nom: Melina Aparici Aznar

Correu electrònic: Melina.Aparici@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Para seguir correctamente la asignatura, es aconsejable haber cursado las asignaturas de 'Lingüística' y 'Lingüística aplicada a les patologies del llenguatge', 'Adquisició i processament del llenguatge', así como 'Introducció a la metodologia científica i als processos psicològic bàsics'.

Se aconseja especialmente revisar los contenidos de la asignatura 'Adquisició i processament del llenguatge': perspectivas teóricas sobre la adquisición del lenguaje, características y fases del desarrollo a nivel fonológico, léxico, morfosintáctico y pragmático.

Objectius

Vivimos en un entorno bilingüe y, cada vez más, multilingüe: muchos niños y jóvenes provienen de familias en las que se hablan lenguas diversas, a veces diferentes de las propias de nuestro entorno; las lenguas del entorno social y de la escuela pueden no coincidir con las suyas. El reto que se plantea en este contexto es el de garantizar el aprendizaje de las lenguas del país (junto con el de alguna de las lenguas de comunicación internacional) a la vez que se preserve la supervivencia de las lenguas de origen de los sujetos. Los futuros profesionales de la logopedia también tendrán que afrontar este reto y atender a las necesidades de los sujetos que crecen con dos o más lenguas o que, habiendo crecido con una lengua, aprenden una o varias segundas lenguas en ese contexto. Por otro lado, para encarar la práctica logopédica en estos entornos multilingües a veces no servirán los procedimientos de diagnóstico e intervención al uso y habrá que desarrollar procedimientos que asuman esta diversidad lingüística e incluso se aprovechen de ella. Y para ello es necesario conocer la influencia de los entornos multilingües en las características normales y patológicas del lenguaje.

Esta asignatura tratará sobre diversos aspectos psicolingüísticos del bilingüismo y del multilingüismo, sobretodo desde la perspectiva de la adquisición, pero también desde las de los procesos cognitivos y los usos del lenguaje en entornos multilingües. El objetivo general es preparar a los estudiantes para que en el futuro puedan desarrollar estrategias de interacción comunicativa innovadoras y aproximaciones a la evaluación e intervención en los trastornos del desarrollo del lenguaje que superen las propuestas existentes basadas su mayoría en descripciones del proceso de adquisición del lenguaje en situaciones monolingües.

A partir de este objetivo general, la asignatura se plantea específicamente proporcionar los elementos fundamentales, teóricos y prácticos, para que el estudiante sea capaz de:

- comprender las características lingüísticas y psicológicas de las situaciones de multilingüismo, en especial las derivadas de los movimientos migratorios

- conèixer els processos d'aprenentatge multilingüe i apreciar la incidència de diferents factors individuals i socials en el seu desenvolupament
- apreciar les característiques diferencials de les llengües i la possible influència en els processos d'adquisició del llenguatge i d'aprenentatge de segones llengües
- ser sensible a la influència dels entorns multilingües en les característiques normals i patològiques del llenguatge
- desenvolupar propostes d'eines de diagnòstic i intervenció que tinguin en consideració les particularitats de les diverses situacions de desenvolupament multilingüe en diferents moments evolutius i que serveixin per abordar de manera satisfactòria els processos de comunicació amb subjectes multilingües i els procediments d'avaluació i intervenció en la pràctica logopèdica.

Per aconseguir aquests objectius, tractarem les característiques del desenvolupament multilingüe en el marc dels processos de desenvolupament del llenguatge i algunes de les característiques de l'aprenentatge de segones llengües, considerant els factors que influeixen en les distintes circumstàncies d'aprenentatge, així com estudis sobre la representació neuronal de les llengües. Es presentaran a més les distintes etapes per les quals passa el desenvolupament lingüístic en els aspectes fonològics, lèxics, morfosintàctics i discursius; aquestes seran analitzades i exemplificades des de perspectives multilingües. Els aspectes descriptius del desenvolupament se marcaran en distintes postures teòriques sobre el desenvolupament del llenguatge i sobre els processos d'aprenentatge. Es discutiran també els possibles efectes cognitius del multilingüisme, tema actualment objecte d'una àmplia activitat investigadora.

Competències

- Analitzar i sintetitzar informació.
- Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
- Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.
- Demostrar que es comprenen els trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.
- Dominar la terminologia que permeti interactuar de manera eficaç amb altres professionals.
- Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.
- Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.
- Valorar les produccions científiques que sostenen el desenvolupament professional del logopeda.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i sintetitzar informació.
2. Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
3. Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.
4. Descriure les principals aportacions de les produccions científiques vinculades als processos cognitius de persones en entorns multilingües.
5. Explicar i relacionar entre elles les principals aportacions de treballs de recerca sobre l'adquisició del llenguatge i sobre l'aprenentatge de segones llengües.
6. Explicar la influència dels entorns multilingües en les característiques normals i patològiques del llenguatge.
7. Explicar les característiques lingüístiques de persones amb trastorns del llenguatge i sense trastorns del llenguatge descrites en publicacions científiques.
8. Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.
9. Utilitzar correctament la terminologia de la lingüística, la psicolingüística i la logopèdia, així com la d'altres professions amb les quals sovint el logopeda estableix equips multidisciplinaris (metges, fisioterapeutes, etc.).
10. Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.

Continguts

1. Introducció al desenvolupament i aprenentatge multilingüe:

Desenvolupament monolingüe, desenvolupament multilingüe i aprenentatge de següentes llengües.

Definició de multilingüisme.

Característiques crítiques del desenvolupament multilingüe. Interacció entre sistemes lingüístics.

Factores que incideixen en el desenvolupament multilingüe.

2. Perspectives teòriques:

Aprenentatge per instrucció, per selecció o per construcció. Distintes postures sobre el desenvolupament del llenguatge.

El paper del entorn i les estratègies d'interacció.

El paper de les procediments metalingüístics.

Cerebros multilingües.

3. Característiques del desenvolupament multilingüe:

Característiques generals del procés d'adquisició de llengües.

La percepció del parla: una temprana diferenciació entre les llengües.

Característiques del desenvolupament fonològic.

Característiques del lèxic inicial i del desenvolupament lèxic; hipòtesis sobre el lèxic multilingüe.

El desenvolupament morfosintàctic inicial; característiques del desenvolupament morfosintàctic.

Característiques del desenvolupament del discurs.

4. Les conseqüències cognitives del multilingüisme.

Conseqüències positives, negatives i indiferents: Investigacions recents sobre l'atenció, la cognició i les habilitats metalingüístiques.

5. Les llengües de les nous immigrants.

Metodologia

- ACTIVIDAD DIRIGIDA:

Clases magistrals amb suport de TIC.

Seminaris en gran grup d'anàlisi i discussió d'articles especialitzats i casos. Els estudiants discutirán la metodologia i les implicacions teòriques d'estos de manera argumentada, bé en la classe, bé en el foro del campus virtual de la assignatura.

- ACTIVIDAD SUPERVISADA

Tutorías de seguiment de la realització de les treballs plantejats.

Tutorías de consulta sobre les activitats d'autoavaluació proposades en el campus virtual.

- ACTIVIDAD AUTÓNOMA

Lectura comprensiva de artículos especializados y documentos diversos (informes, casos, materiales del campus virtual específicos para la asignatura*, etc.).

Preparación y elaboración de los trabajos planteados.

Búsqueda de documentación y de datos.

Estudio: realización de esquemas y resúmenes.

*El material necesario para asimilar los contenidos básicos de la asignatura se hallará en el campus virtual de la asignatura.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Clases magistrales con soporte de TIC y debate en gran grupo	15	0,6	4, 5, 6, 9
Seminarios en gran grupo de análisis y discusión de artículos y casos	10	0,4	1, 2, 5, 10
Tipus: Supervisades			
Tutorías de consulta sobre las actividades de autoevaluación disponibles en el campus virtual.	1	0,04	5, 6
Tutorías de seguimiento de la realización de los trabajos planteados.	4	0,16	1, 2
Tipus: Autònomes			
Estudio: realización de esquemas y resúmenes.	18	0,72	1, 4, 5, 6
Lectura comprensiva de artículos especializados y documentos diversos (informes, casos, materiales del campus virtual, etc.)	10	0,4	1, 2, 5, 7, 9
Preparación y elaboración de los trabajos planteados. Búsqueda de documentación y de datos.	13	0,52	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10

Avaluació

Las competencias de esta asignatura serán evaluadas mediante: exámenes, trabajos y la participación en las discusiones de artículos especializados que tendrán lugar durante las clases (seminarios).

El sistema de evaluación se organiza en 2 módulos, cada uno de los cuales tendrá asignado un peso específico en la calificación final:

- Módulo de entrega de trabajos: en este módulo se evaluará uno o más trabajos con un peso global del 50% en la calificación final:
- Módulo de pruebas escritas, con un peso global del 50% en la calificación final.

En particular, se presentarán las siguientes evidencias de aprendizaje:

EV1: guión del trabajo de curso (peso del 20%)

EV2: presentación del trabajo de curso (peso del 30%)

EV3: prueba escrita (peso del 40%)

EV4: intervenció en los ejercicios de clase y discusiones de artículos, tanto si éstos tienen lugar durante las sesiones presenciales como si tienen lugar en el forum de la asignatura en el campus virtual (peso del 10%)

El estudiante aprobará la asignatura a partir de obtener como mínimo una calificación de 5 en cada uno de los módulos de evaluación. El primer día de clase se concretarán unos mínimos de cumplimiento a partir de los cuales el estudiante podrá estar en condiciones de superar la asignatura. Se considerará como 'no presentado' la no realización o presentación de uno o ambos módulos de evaluación. Se prevé una prueba de reevaluación solamente en los casos de calificaciones limítrofes con el aprobado (calificación de 4 sobre 10 en la prueba escrita, o en el módulo de entrega de trabajos).

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Presentacion de guion de trabajo	20%	1	0,04	2, 3, 4, 5, 7, 8, 10
Presentación de trabajo	30%	1	0,04	2, 3, 4, 5, 7, 8, 10
Prueba escrita de evaluación de los conceptos trabajados en la asignatura	40%	1	0,04	1, 4, 5, 6, 9
intervencion en discusiones y ejercicios clase	10%	1	0,04	1, 4, 5, 6, 9

Bibliografia

Abdelilah-Bauer, B. (2007). *El desafío del bilingüismo. Crecer y vivir hablando varios idiomas*. Madrid: Morata.

Akinci, M., Jisa, H. & Kern, S. (2004). influence of L1 Turkish on L2 French narratives. En S. Strömquist & L. Verhoeven (eds.) *Relating events in narrative: Typological and contextual perspectives*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

Aparici, M. (2006). L'adquisició del llenguatge. En O. Soler (coord.) (2006). *Psicologia del Llenguatge*. Barcelona: EdiUOC.

Auer, P. & Wei, L. (Eds.) (2007). *Handbook of Multilingualism and Multilingual Communication*. Berlin: Mouton de Gruyter.

Baker, C. (1993). *Fundamentos de educación bilingüe y bilingüismo* (caps. 5 a 9). Barcelona: Càtedra.

Bathia, T. K. & Richtie, W.C. (1999). The Bilingual Child. En T.K. Bhatia & W.C. Richtie, *Handbook of Language Acquisition* (pp. 569-643). NY: Academic Press.

Bialystok, E. (2001). Language and cognitive effects in preschool children. En C. Muñoz, M.L. Celaya, M. Fernández Villanueva, T. Navés, O. Strunk & E. Tragant (eds.), *Trabajos en Lingüística Aplicada* (pp. 3-9). Barcelona: Univerbook.

Bialystok, E. (2009). Bilingualism: The good, the bad, and the indifferent. *Bilingualism: Language and Cognition*, 12 (1), 3-11.

Centeno, J.G. (2007). Bilingual Development and Communication: Implications for Clinical Language Studies. En J.G., Centeno, R.T. Anderson & L.K. Obler (eds.), *Communication disorders in Spanish speakers: theoretical, research and clinical aspects* (pp. 47-56). UK: Multilingual Matters.

Gràcia, L. (2010). Llengua i immigració. *La influència de la primera llengua en l'adquisició del català com a*

segona llengua. Barcelona: Vic: Eumo Editorial.

Mallart, J. (2006). Multilingüisme i educació. Barcelona: Publicacions i Edicions UB.

Mehler, J. i Dupoux, E. (1992). *Nacer sabiendo*. Madrid: Alianza Psicología minor.

Sebastián-Gallés, N. & Bosch, L. (2001) On becoming and being bilingual. En E. Dupoux; & S. Franck (comps.) *Language, Brain, and Cognitive Development: Essays in Honor of Jacques Mehler*. Cambridge, Mass: MIT Press.

Sánchez, M.P. & Rodríguez, R. (1997). *El bilingüismo. Bases para la intervención psicológica*. Madrid: Síntesis.

Sanz-Torrent, M., Badia, I. & Serra, M. (2008). Contributions from Bilingual Specific Language Impairment in Catalan and Spanish to the Understanding of Typical and Pathological Language Acquisition En C. Perez-Vidal, M. Juan-Garau, & A. Bel (eds.), *Portrait of the Young in the New Multilingual Spain* (pp. 135-158). Clevedon: Multilingual Matters.

Serra, M., Solé, M.R., Serrat, E., Bel, A. & Aparici, M. (2000). *La adquisición del lenguaje*. Barcelona: Ariel.

Serrat, E., Gràcia, L. & Perpiñà, L. (2008). First Language Influence on Second Language Acquisition: The Case of Immigrant L1 Soninke, Tagalog and Chinese Children Learning Catalan. En C. Perez-Vidal, M. Juan-Garau, & A. Bel (eds.), *A Portrait of the Young in the New Multilingual Spain* (pp. 200-220). Clevedon: Multilingual Matters.

Siguan Soler, M. (2001). *Bilingüismo y lenguas en contacto*. Madrid: Alianza editorial.

Strubell, M., Andreu, L.I. & Sintés, E. (coord.) (2011). *Resultats del model lingüístic escolar català. L'evidència empírica*. Barcelona: Linguamón-UOC.

<http://chilides.psy.cmu.edu/data/>

<http://www.worthpublishers.com/kolb>

<http://faculty.washington.edu/ezent/imdt.htm>

<http://www.multilingualchildren.org/>

http://www.sfn.org/index.cfm?pagename=brainBriefings_thebilingualbrain

<http://www.gencat.net/benestar/publica/pubdep/dep107.htm>

[http://www.gencat.cat/benestar/publica/pdf/Llengua%20i%20immigracio%20\(tripa\).pdf](http://www.gencat.cat/benestar/publica/pdf/Llengua%20i%20immigracio%20(tripa).pdf)

http://www10.gencat.cat/casa_llengues/AppJava/ca/diversitat/diversitat/llengues_immigracio.jsp

<http://www.123world.com/languages/>

http://www.ethnologue.com/ethno_docs/distribution.asp

<http://www.bibiloni.net/llengues/>

<http://www.atlasdeladiversidad.net/ca>